

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
végzése**

Az ügy száma: Pfv.I.21.075/2024/2.

A tanács tagjai: Dr. Cseh Attila a tanács elnöke
Dr. Magosi Szilvia előadó bíró
Dr. Mocsár Attila Zsolt bíró
Nyíróné dr. Kiss Ildikó bíró
Dr. Szabó Klára bíró

A felperesek: felperes1 I. rendű
(cím1)
felperes2 II. rendű
(cím1)

A felperesek képviselője: Dr. Szepesházi Péter ügyvéd I-II. rendű
(cím2)

Az alperes: alperes1
(cím3)

Az alperes képviselője: Dr. Pulay Gábor ügyvéd
(cím4)

A per tárgya: Felmondás jogellenességének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: Alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Fővárosi Törvényszék
45.Pf.630.825/2024/7. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Pesti Központi Kerületi Bíróság
3.P.85.834/2023/31. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a felülvizsgálatot megtagadja.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

[1] A hitelező és a felperesek mint adósok között 2008-ban két euró alapú kölcsönszerződés jött létre, amelyek kapcsán a felperesek közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tettek, valamint biztosítékként ingatlanukra önálló zálogjogot alapítottak. A hitelező a kölcsönszerződésekből eredő követelését 2011. október 27-én az alperesre engedményezte. A felperesek a kölcsönszerződésekből eredő fizetési kötelezettségeiknek 2012. óta nem tettek eleget, ezért az alperes 2014. február 20-án közjegyzői okiratba foglaltan felmondta a szerződéseket. A kérelmére kiállított végrehajtási záradékok alapján a felperesek ellen végrehajtási eljárások indultak.

[2] A felperesek módosított keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a közokiratba foglalt felmondás jogellenessége folytán nem áll fenn az alperes közvetlen végrehajtással gyakorolható végrehajtási joga, a felmondása jogellenes. Keresetük jogalapjául a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 525. § (1) bekezdés e) pontját és 329. §-át jelölték meg.

[3] Állították, hogy az alperest mint engedményest nem illette meg a kölcsönszerződések felmondásának joga, így a felmondásra jogellenesen került sor, azt közokiratba sem lehetett volna foglalni. Emiatt nem álltak fenn a végrehajtási záradék kiállításának a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 23/C. §-ában foglalt feltételei. A jogellenes felmondás nem volt alkalmas a követelés lejárttá tételére, az erről készült közokirat alapján nem lett volna helye velük szemben végrehajtási záradék kiállításának.

[4] Álláspontjuk szerint az alperesi felmondás azért jogellenes, mert nem a jogosulttól származott, miután az engedményezés nem eredményez szerződéses pozíciócserét, az engedményes alperes csak a követelést szerezte meg. A megállapítási kereset előterjesztésének feltételei azért állnak fenn, mivel érdekük, hogy ellenük jogellenes felmondás nyomán indult végrehajtás ne folyjon. A megállapítás ekként szükséges az alperessel szembeni jogaik megóvásához, mivel a Pp. szerinti végrehajtás megszüntetése iránti pert arra alapítva, hogy a felmondás jogellenes, nem indíthatnak, a végrehajtási záradék törlésére irányuló nemperes eljárásban pedig erre vonatkozó bizonyítás nem folytatható le.

[5] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes felmondása jogellenes.

[7] Indokolásában rögzítette, hogy a felperesek módosított keresetét egy kereseti kérelemként kezelte, amely tartalma alapján a felmondás jogellenességének megállapítására irányult. Határozata [29] bekezdésében kifejtette: e keresetet megengedhető megállapítási keresetnek tekintette, egyrésztől azon okból, hogy az – lényegét tekintve – a szerződéses jogviszony (akár csak részbeni) létezésének megállapítását célozta, másrésztől azért, mert fennállónak ítélte a Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti feltételeket is. A kért megállapítás a felperesek jogainak az alperessel szemben való megóvása érdekében szükséges és az alperessel szemben marasztalás nem kérhető. A felperesek jogvédelme érdekében, hogy ne folyhasson velük szemben olyan végrehajtás, amely nem jogszerűen került elrendelésre, illetve olyan összegre, amely felmondás hiányában még nem járt le. A megállapítási per kezdeményezése szükséges is, mivel a felmondás jogellenességére hivatkozással a Pp. 528. § (2) bekezdése nem teszi lehetővé végrehajtás megszüntetése iránti per indítását, a végrehajtási záradék törlése iránti nemperes eljárás kezdeményezése pedig azért nem vezetne eredményre, mert abban a felmondás jogellenességére kiterjedő bizonyítás nem folytatható le. Nem értett

egyét az alperes azon érvelésével, miszerint a kereset elutasítandó lenne arra tekintettel, hogy az alperesi jogelődöt – aki időközben jogutód nélkül megszűnt – a felperesek nem állították, illetve nem is tudják perbe állítani. Rámutatott: az engedményes nem jogosult az egész szerződést alakító felmondás jogával élni pusztán a követelés rá engedményezése alapján. Utalt az e körben kialakult többségi bírói álláspontra, a régi Ptk. engedményezésre vonatkozó szabályaihoz fűzött kommentárra, a felperesek által is felhívott 7/2021. PJE határozat megállapítására.

[8] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alkalmazásával – a Pp. 386. § (4) bekezdése szerinti helyes indokai alapján – helybenhagyta.

[9] A jogerős ítélet indokolásában rámutatott, hogy a Pp. 370. § (1) bekezdése értelmében az elsőfokú ítélet felülbírálatának korlátait az jelöli ki, hogy a fellebbező milyen másodfokú döntést kér, azt milyen indokolással teszi és melyik – anyagi vagy eljárási – jogszabálysértésre hivatkozik.

[10] Kiemelte: az alperes nem vitatta a megállapítási kereset Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti feltételeinek a fennállását, azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a felperesek módosított keresetét, mert nem tekintette úgy a petitumot, hogy az szükségszerűen magában foglalja a felmondással megszüntetni kívánt jogviszony fennállásának a megállapítását. Ezzel szemben megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a felperesek módosított keresetét – az elsőfokú ítélet [29] bekezdésének második mondata értelmében – egyértelműen a Kúria precedensképes határozataiban foglaltakra is figyelemmel úgy minősítette, hogy az magában foglalja a kölcsönjogviszony fennállásának a megállapítását. Ekként az elsőfokú bíróság – a fellebbezésben foglaltakkal ellentétben – nem sértette meg a Pp. 110. § (3) bekezdését, sem a régi Ptk. 321. § (1) bekezdését, és nem tért el a Kúria precedensképes határozataitól sem.

[11] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az engedményes nem jogosult a kölcsönszerződés felmondására.

[12] Osztotta továbbá az elsőfokú bíróság érvelését az alperes jogelődjének perbe vonásával kapcsolatban is. E körben hangsúlyozta: éppen az engedményes – mint nem jogosult – felmondása indokolja a felmondás jogellenességének megállapítása iránti perben, hogy nem szükségszerű az engedményező perben állása, hiszen az engedményező az engedményes felmondásával kapcsolatos jogvitában nem érintett.

[13] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet és külön beadványban a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet.

[14] Felülvizsgálati kérelmében – annak tartalmát tekintve [Pp. 110. § (3) bekezdés] – a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre kiterjedő hatályon kívül helyezését és a keresetet elutasító határozat hozatalát kérte. Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 172. § (3) bekezdését jelölte meg, továbbá álláspontja szerint az eljáró bíróságok határozataikat a 4/2024. JEH (a továbbiakban: JEH) sérelmével hozták meg.

[15] Érvelése szerint egységes a bírósági gyakorlat a Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti megállapítási kereset szempontjából abban, hogy a jogmegóvási szükség csak akkor áll fenn, ha nincs más, hatékony jogorvoslat (Kúria Gfv.30.4862023/10, BH2015. 71.). Idézte a JEH rendelkező részét, valamint [41], [60] és [61] bekezdéseit, továbbá utalt az utóbbi bekezdésben felhívott Pfv.20.335/2015/3. számú kúriai döntésre. Előadta: a jelen perben a felperesek a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló keresetet terjesztettek elő úgy, hogy velük szemben végrehajtási eljárás van folyamatban, a másodfokú bíróság pedig – az elsőfokú bírósággal egyetértve – arra a következtetésre jutott, hogy a megállapítási kereset feltételei az adott tényállás mellett fennállnak. Érvelése értelmében ez ellentétes a JEH-ben

írtakkal, amiben ugyan elsősorban a követelés elévülésének, illetve teljesítés útján való megszűnésének megállapítására vonatkozó kereseteket vizsgált a Kúria, de ezekhez hasonlóan álláspontja szerint a felmondás jogellenességére is alapítható végrehajtás megszüntetése iránti per a Pp. 528. § (2) bekezdés c) pontja alapján. Ha ugyanis a felmondás jogellenes, akkor a követelés nem vált esedékessé, hanem a fel nem mondott szerződés szerinti időpontban lesz csak esedékes, ekként „a végrehajtást kérő a teljesítésre halasztást adott, és az időtartama nem járt le”. Azt sem tartotta helytállónak, hogy a végrehajtási záradék törlése iránti eljárás [Vht. 211. § (2) bekezdés] ne lenne alkalmas jogorvoslat a bizonyítás terjedelme miatt; ami kizárólag okirati bizonyítás alapján eldönthető. Kitért arra is, hogy a jogvédelmi szükséglet kizárólag annyiban áll fenn, amíg a jogellenesnek állított felmondás alapján az adóst közvetlen végrehajtás fenyegeti. Amennyiben annak lehetősége egy eredményes végrehajtás megszüntetése iránti perben vagy végrehajtási záradék törlése alapján megszűnik, úgy a jogosultnak igénye érvényesítése érdekében pert kell indítania, amely perben az adós alperesként felhozhat minden olyan érvet, amellyel a megállapítási keresetet indokolhatná. A bírói gyakorlat egységes abban, hogy a védekezésként felhozható körülmények kapcsán a megállapítási kereset feltételei nem állnak fenn (BH1985. 195.; Pfv.21.897/2011/3.).

[16] Az alperes a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a felülvizsgálati kérelmében előadottakkal egyezően adta elő. A felülvizsgálat engedélyezését a Pp. 409. § (3) bekezdése alapján kérte a JEH-től, illetve az abban felhívott precedensképes határozattól való eltérés alapján. Álláspontja szerint a jogerős ítélet abban a jogkérdésben tér el a Kúria jogegységi határozatától, illetve precedensképes határozatától, hogy „van-e helye a felmondás jogellenességének megállapítására vonatkozó kereset előterjesztésének akkor, ha a felperessel szemben a felmondással érintett követelés végrehajtása már folyamatban van”. Kifejtette: a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helyes indokaira utalással hagyta helyben, az elsőfokú bíróság pedig ítélete [29] bekezdésében azt rögzítette: „A felperesek jogvédelmi érdeke, hogy ne folyhasson velük szemben olyan végrehajtás, amely nem jogszerűen került elrendelésre, illetve ne folyhasson olyan összegre, amely felmondás hiányában nem járt le. Megállapítási per kezdeményezése szükséges is, mivel a felperesek helyesen mutattak rá, hogy a felmondás jogellenességére hivatkozással a Pp. 528. § (2) bekezdése nem teszi lehetővé végrehajtás megszüntetése iránti per indítását.”.

[17] Az alperes álláspontja szerint a jogkérdésben való eltérés lényege, hogy a Kúriának a JEH-ben és az abban hivatkozott döntésében megfogalmazott álláspontja szerint a megállapítási kereset azzal a feltétellel lehet alkalmas egy lehetséges követeléssel szembeni védekezésre, hogy a követelés végrehajtása érdekében a jogosult még nem indított eljárást. Amennyiben az megkezdődik, úgy a megállapítási keresethez fűződő jogi érdek megszűnik, függetlenül attól, hogy a megállapítási per a végrehajtás megindításakor folyamatban van-e, vagy sem. Az eltérést szerinte nem indokolja, hogy a JEH elsősorban a követelés elévülésének, illetve a teljesítés útján való megszűnésének megállapítására vonatkozó kereseteket vizsgált. Ezekhez hasonlóan a felmondás jogellenességére is alapítható végrehajtás megszüntetése iránti per a Pp. 528. § (2) bekezdés c) pontja alapján. Ha ugyanis a felmondás jogellenes, akkor a követelés nem vált esedékessé, hanem a fel nem mondott szerződés szerinti időpontban lesz csak esedékes, ekként „a végrehajtást kérő a teljesítésre halasztást adott, és az időtartama nem járt le”.

[18] A Kúria mindenekelőtt hivatalból vizsgálta a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem előterjesztésének szükségességét, és azt az alábbiak szerint ítélte meg.

[19] A per nem vitásan vagyoni jogi pernek minősül [Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pont] és a másodfokú bíróság a felülvizsgálattal támadott jogerős ítéletével az elsőfokú ítéletet azonos

jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben. Így a Pp. 408. § (2) bekezdése szerinti, a felülvizsgálatot kizáró ok áll fenn, amire tekintettel az alperesnek a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet kellett előterjesztenie, mely kötelezettségének eleget tett.

[20] Az alperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelme az alább kifejtettekre tekintettel nem alapos.

[21] A Pp. 409. § (3) bekezdése alapján a Kúria akkor engedélyezi a felülvizsgálatot, ha a jogerős ítélet a közzétett határozatától jogkérdésben eltér.

[22] Az alperes a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében elvi jelentőségű jogkérdésként – a Pp. 172. § (3) bekezdése sérelméhez kapcsolva – azt fogalmazta meg: „van-e helye a felmondás jogellenességének megállapítására vonatkozó kereset előterjesztésének akkor, ha a felperessel szemben a felmondással érintett követelés végrehajtása már folyamatban van”.

[23] A Kúria rámutat: az elsőfokú ítélet másodfokú bíróság által helyesnek tartott indokai {[29] bekezdés} szerint az ügyben fennálltak a megállapítási kereset előterjesztésének a Pp. 172. § (3) bekezdésében szabályozott két konjunktív feltétele. Egyrészt a kért megállapítás a felperesek jogainak az alperessel szemben való megóvása érdekében szükséges, és az alperessel szemben jelen tényállásban marasztalás nem kérhető. Az előbbi feltétel vizsgálata körében kifejtett indokolásában a bíróság rámutatott: a felpereseknek jogvédte érdekük, hogy ne folyhasson velük szemben olyan végrehajtás, amely nem jogszerűen került elrendelésre, illetve olyan összegre, amely felmondás hiányában még nem járt le. A megállapítási per kezdeményezése szükséges is, mert a Pp. 528. § (2) bekezdése nem teszi lehetővé a felmondás jogellenességére hivatkozással végrehajtás megszüntetése iránti per indítását, a végrehajtási záradék törlése iránti nemperes eljárás kezdeményezése pedig azért nem vezetne eredményre, mert abban a felmondás jogellenességére kiterjedő bizonyítás nem folytatható le. E jogi indokolásában az elsőfokú – és az indokaival egyetértő másodfokú – bíróság a felperesek jogvédte érdekének fennállását a jogellenes felmondás okszerűen várható jogkövetkezményeinek (köztük a végrehajtási eljárás megindításának és a le nem járt tartozás megfizetésének) elhárítása iránti felperesi érdekekkel azonosította. Indokolása nem tartalmaz a végrehajtási eljárás folyamatban létével, és annak a megállapítási kereset megengedhetőségét érintő joghatásával kapcsolatos részt, ekként jogértelmezést sem.

[24] Ehhez képest a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a JEH rendelkező részében nem a jogellenes felmondás, hanem az elévülés joghatásaként indítható megállapítási perre irányadóan határozott a Pp. 172. § (3) bekezdésében megállapított feltételek fennállásáról arra az esetkörre nézve, amikor a megállapítást kérő féllel szemben a jogosult a közjegyzői okiratba foglalt követelés érvényesítése iránt nem kezdeményezett végrehajtási eljárást (JEH rendelkező rész 1. pont), tekintettel az indítványozó tanács által az előzetes döntéshozatali indítványban megfogalmazott jogkérdésre {JEH Indokolás I. pont [2]-[3] bekezdés}.

[25] A fentiekén túlmenően – a JEH alperes által felhívott egyes indokolási részeivel összefüggésben – a Kúria az alábbiakra mutat rá.

[26] A JEH [41] bekezdésében rögzített jogértelmezés a jogosult bírósághoz fordulás joga megszűnése esetére irányadó.

[27] A JEH [60] bekezdésében a Kúria olyan tényállási elem (az adós ellen nem indult végrehajtási eljárás) jogi jelentőségét értékelte, amely a jelen ügyben nem merült fel. A Kúria az általa vizsgált jogi helyzethez képest vont le azt a jogi következtetést, hogy a jogvédelmi szükségletet a keresetlevél benyújtásának időpontjára vetítetten kell vizsgálni; a jogvédelmi szükséglet hiánya azonban nem indokolható pusztán azzal, hogy a per alatt megindulhat a végrehajtási eljárás, ami majd megszünteti a jogi érdeket.

[28] A JEH [61] bekezdésében foglaltak szerint a Kúria a jogvédelem szükségességének megítélése körében a hivatkozott határozatában (Pfv.20.335/2015/3.) azt a kérdést vizsgálta, hogy a végrehajtás elrendelése előtt indított negatív megállapítási perben a felperes utóbb áttérhet-e a végrehajtás megszüntetésének kérelmezésére.

[29] A JEH [61] bekezdésében felhívott Pfv.20.335/2015/3. számú határozatában pedig a Kúria olyan, az ügyben is felmerült esetben állapította meg a megállapítási kereset indításának szükségtelenségét, amikor a felperesnek a végrehajtandó követelés megszűnése miatt lehetősége (jogosultsága) van végrehajtás megszüntetése iránti per indítására.

[30] Mindezekre tekintettel az volt megállapítható, hogy a kúriai határozatoknak az alperes engedélyezési kérelmében idézett részeiben [Pp. 410. § (2) bekezdés *c*) pont *cd*) alpont] a Kúria nem adott összevethető jogértelmezést abban az elvi jelentőségű jogkérdésben, hogy folyamatban lévő végrehajtási eljárás esetén előterjeszthető-e a felmondás jogellenességének megállapítása iránti kereset. Ebből következően nem áll fenn két eltérő, ezáltal összevethető jogértelmezés, így azok hiányában ütköztetésük, összemérésük sem végezhető el.

[31] Ebből az is következik, hogy az alperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében megjelölt, a fentebb írtak szerint azonosított jogkérdésben nem volt megállapítható eltérés az hivatkozott kúriai határozatoktól, ezért az alperes által megjelölt okból nem volt engedélyezhető a felülvizsgálat, ezért azt a Kúria a Pp. 411. § (1) bekezdése alapján megtagadta.

[32] A végzés elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d*) pontja zárja ki.

Budapest, 2025. február 4.

Dr. Cseh Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Magosi Szilvia s.k. előadó bíró, Dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Szabó Klára s.k. bíró